Верховенство права в сильній державі

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

«Тонка» і «товста» концепції верховенства права

Теорія права розрізняє «тонку» і «товсту» концепції верховенства права. «Тонка» концепція вимагає, щоб держава діяла через загальні, публічні, перспективні та стабільні закони, які застосовують незалежні суди, а самі посадовці підпорядковувалися закону. «Товста» концепція додає змістовні вимоги, такі як демократія, захист основоположних прав і вільна преса. «Тонкій» концепції Сінгапур відповідає дуже високою мірою. Його відповідність «товстій» концепції є предметом суперечок.

Сінгапурські юристи відкрито обговорюють це розмежування. Колишній головний суддя Чан Сек Кеонг (Chan Sek Keong) стверджував, що суди втілюють верховенство права в конституційних межах, які створює парламент.[1] Критики, як-от

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Джоті Раджа (Jothie Rajah), описують сінгапурську модель як «авторитарне верховенство права», за якого право слугує не лише обмеженню державної влади, а й її легітимації.[2] Для фінансового центру ця дискусія має практичне значення. Інвестори мають вирішити, чи залишаться стабільними якості, які вимірює «тонка» концепція, у системі, що не повністю відповідає «товстій».

Судовий контроль і межі дискреції виконавчої влади

Суди Сінгапуру утвердили своє право перевіряти законність дій виконавчої влади. Історія цього утвердження повчальна. У справі *Chng Suan Tze v Minister for Home Affairs*, вирішеній 8 грудня 1988 року, Апеляційний суд постановив, що дискреція президента і міністра щодо затримання осіб за Законом про внутрішню безпеку (Internal Security Act) підлягає об'єктивному критерію і тому може бути предметом судового контролю. Суд заявив, що уявлення про суб'єктивну або необмежену дискрецію суперечить верховенству права. Парламент відреагував за кілька тижнів. Нова стаття 149(3) Конституції, чинна з 27 січня 1989 року, і зміни до Закону про внутрішню безпеку, чинні з 30 січня 1989 року, відновили попередній стан і обмежили судовий контроль над затриманням процедурними питаннями.[3]

Цей епізод показує обидва боки системи. Суди сформулювали принцип законності в термінах, які визнав би будь-який суд загального права. Потім законодавець, якого контролює правляча партія, обмежив його застосування у сфері внутрішньої безпеки. Поза цією сферою принцип зберігся. Пізніші рішення Апеляційного суду спиралися на нього під час перевірки здійснення передбачених законом повноважень

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

щодо затримання та адміністрування. Для комерційних учасників важливо, що судовий контроль над адміністративною дискрецією залишається доступним у сферах, які їх стосуються, як-от ліцензування, оподаткування та публічні закупівлі, хоча проти фінансового регулятора його застосовують рідко.

Наклеп, неповага до суду та неправдива інформація в інтернеті

Межі сінгапурської моделі найпомітніші в праві, що регулює публічні висловлювання. Політичні лідери подавали позови про наклеп проти опозиційних політиків і критиків. Спостерігачі називають частоту таких позовів одним із чинників домінування правлячої партії.[4] Закон про відправлення правосуддя (захист) 2016 року (Administration of Justice (Protection) Act 2016) кодифікував право про неповагу до суду, зокрема склад правопорушення «дискредитація судової влади».[5] Закон про захист від неправдивої інформації та маніпуляцій в інтернеті (Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act), ухвалений 8 травня 2019 року 72 голосами проти 9 і чинний з 2 жовтня 2019 року, дозволяє міністрам вимагати виправлення або видалення онлайн-заяв, які вони вважають неправдивими. Особи, яких це стосується, мають спершу звернутися до міністра з проханням змінити або скасувати вказівку, а потім можуть подати заяву до Високого суду.[6]

Ці закони не зачіпають примусового виконання комерційних договорів. Вони формують середовище, в якому преса, науковці та громадянське суспільство обговорюють державу, зокрема поведінку уряду в економічних питаннях. Фінансовий центр залежить не лише від судів, а й від інформації. Якість публічної дискусії про банківські скандали, регуляторні провали та

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

компанії, пов'язані з державою, — один із каналів, через які помилки виявляють і виправляють. У Сінгапурі ця функція вужча, ніж у Женеві чи Лондоні. Офіційна реакція на справу про відмивання грошей 2023 року надходила переважно через урядові заяви, відповіді в парламенті та судові провадження.

Чому домінантна партія підкоряється праву

Головна загадка залишається. Партія народної дії (PAP) править з 1959 року. На загальних виборах 3 травня 2025 року вона здобула 87 із 97 виборних місць, отримавши 65,57 відсотка голосів.[7] Уряд із такою більшістю може власними голосами змінити більшість положень Конституції. Проте він зберіг судову владу, яка незалежно вирішує комерційні та адміністративні справи, і антикорупційний орган, що притягав до відповідальності власних міністрів.

Пояснення значною мірою криється в економічній стратегії держави. Невелика країна без природних ресурсів залежить від іноземного капіталу, іноземних компаній та іноземних талантів. Цим учасникам потрібні передбачуване право і чесні посадовці, а якщо вони їх не знайдуть, то можуть піти. Покоління лідерів-засновників зробило цей висновок відкрито і збудувало легітимність держави на результатах, частиною яких є чисте урядування та надійне право. Лі Куан Ю у своїх мемуарах описував боротьбу з корупцією як умову виживання.[8] До тієї самої логіки належить політика виплати міністрам і вищим посадовцям зарплат, прив'язаних до приватного сектору, яку уряд обґрунтовував як захист від корупції. Міністри в Сінгапурі — одні з найбільш високооплачуваних політиків у світі.[9]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Друге пояснення — власний інтерес домінантної партії з довгим горизонтом планування. Корупція всередині правлячої партії загрожувала б її електоральній базі та її претензії правити краще за будь-яку альтернативу. Притягнення міністрів до відповідальності, болісне в короткостроковій перспективі, захищає головний актив партії — її репутацію доброчесності. Та сама логіка пояснює, чому суди можуть вільно вирішувати комерційні справи. Їхня довіра слугує стратегії держави. Межі судового контролю в чутливих сферах натомість відкрито встановлює законодавство, і за них відповідає парламент.

Модель має вразливе місце. Її верховенство права значною мірою залежить від незмінної відданості політичного керівництва, адже формальні обмеження цього керівництва слабші, ніж у федеративній демократії з прямим народним голосуванням. Досі інвестори не мали причин сумніватися в цій відданості: передачі влади від Лі Куан Ю до Го Чок Тонга, Лі Сянь Луна і Лоуренса Вонга її зберегли. У частині K, розділі VI розглянуто, наскільки можна очікувати, що модель протримається до 2035 року.

Доброчесність під тиском

Роки після 2023-го випробовували систему одразу на кількох фронтах. Притягнення до відповідальності міністра, справа про відмивання грошей з активами приблизно на три мільярди сінгапурських доларів і санкції, які MAS у липні 2025 року застосувало до дев'яти фінансових установ, — усе це виявило слабкі місця.[10] Водночас вони показали інституції, які реагували через розслідування, кримінальне переслідування та суди. Усіх десятьох обвинувачених у справі про відмивання грошей

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

засудили, і вони передали активи приблизно на 944 мільйони сінгапурських доларів.[11] Частина E, розділ VI розглядає цю справу, її наслідки для банків і санкції липня 2025 року.

Не кожну справу було розв'язано так, щоб це задовольнило спостерігачів. У справі Keppel, що виникла через хабарі, які в Бразилії давала дочірня компанія сінгапурської групи, пов'язаної з державою, бюро 2023 року закрило розслідування через брак достатніх доказів і замість кримінального переслідування винесло попередження шістьом колишнім працівникам.[12] Рішення критикували в парламенті та пресі, бо група визнала хабарництво в провадженнях за кордоном. Частина H, розділ V розглядає цю справу разом з угодами про відстрочення кримінального переслідування та кримінальною відповідальністю юридичних осіб у Сінгапурі. Для цього аргументу справа позначає зовнішню межу антикорупційного режиму. Його сила — у протидії внутрішній корупції. Підкуп за кордоном, який сінгапурські компанії вчиняють через іноземних посередників, переслідувати вдома складніше.

Примітки

1. Chan Sek Keong, "The Courts and the 'Rule of Law' in Singapore", *Singapore Journal of Legal Studies* [2012] 209–231. ↩
2. Jothie Rajah, *Authoritarian Rule of Law: Legislation, Discourse and Legitimacy in Singapore*, Cambridge, Cambridge University Press, 2012. ↩
3. Wikipedia, "Chng Suan Tze v Minister for Home Affairs" (дата звернення: листопад 2026 р.): [1988] SGCA 16, [1988] 2 SLR(R) 525, рішення від 8 грудня 1988 р.; суд застосував об'єктивний критерій і зазначив, що "the notion of a subjective or unfettered discretion is contrary to the rule of law". Wikipedia, "Chng Suan Tze v

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Minister for Home Affairs" (дата звернення: листопад 2026 р.): у січні 1989 р. парламент ухвалив зміни, щоб скасувати дію рішення; нова ст. 149(3) Конституції набрала чинності 27 січня 1989 р., а зміни до Internal Security Act — 30 січня 1989 р., що повернуло судовий контроль до стану 1971 р., визначеного у справі *Lee Mau Seng*. ↩

4. Wikipedia, "Politics of Singapore" (дата звернення: листопад 2026 р.): "defamation lawsuits against high-profile political opponents" названо ключовим чинником домінування Партії народної дії. ↩

5. Administration of Justice (Protection) Act 2016 (Act 19 of 2016), ухвалений 15 серпня 2016 р., чинний з 1 жовтня 2017 р.; кодифікує неповагу до суду, зокрема дискредитацію суду (scandalising the court). ↩

6. Wikipedia, "Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act 2019" (дата звернення: листопад 2026 р.): законопроєкт схвалено 8 травня 2019 р. голосуванням 72–9; чинний з 2 жовтня 2019 р.; "Government ministers will issue instructions to correct falsehoods through an appointed Competent Authority"; заяву про зміну або скасування вказівки спершу подають міністрові, а заяви "must be made within 14 days to the High Court". ↩

7. Wikipedia, "2025 Singaporean general election" (дата звернення: листопад 2026 р.): вибори відбулися 3 травня 2025 р.; PAP здобула 87 із 97 місць, отримавши 65,57 % голосів; Робітнича партія (Workers' Party) зберегла свої десять місць. Wikipedia, "Politics of Singapore" (дата звернення: листопад 2026 р.): Сінгапур "governed by the People's Action Party (PAP) since 1959". ↩

8. Lee Kuan Yew, *From Third World to First: The Singapore Story 1965–2000*, Singapore, Times Editions, 2000, розділ "Keeping the Government Clean". ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

9. Wikipedia, “Politics of Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): “Ministers in Singapore are the highest paid politicians in the world, receiving a 60% salary raise in 2007”; 2011 р. призначено комітет для перегляду винагороди політиків. ↩
10. Wikipedia, “2023 Singapore money laundering case” (дата звернення: листопад 2026 р.): активи “worth 3 billion SGD”; Управління грошово-кредитного регулювання Сінгапуру “imposes S$27.45 million in penalties on nine financial institutions” за порушення у сфері протидії відмиванню грошей, пов’язані зі справою (липень 2025 р.). ↩
11. Wikipedia, “2023 Singapore money laundering case” (дата звернення: листопад 2026 р.): усіх десятьох обвинувачених засуджено; покарання приблизно від 13 до 17 місяців; загалом десятеро засуджених передали S$ 944 млн. ↩
12. Wikipedia, “Corruption in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): у справі Keppel CPIB 2023 р. закрило розслідування через недостатність доказів, а шість колишніх працівників замість кримінального переслідування отримали попередження. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.